

ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

Health literacy and self-care behavior of patients with type 2 diabetes,
Mueang District, Nakhon Phanom Province.

(Received: August 11,2024 ; Revised: August 20,2024 ; Accepted: August 21,2024)

ธวัช จันแดง¹

Tawat Jandang¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับของความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 และศึกษาความสัมพันธ์ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครพนมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 365 คน ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคเบาหวานและ 3) พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนาค่าเฉลี่ย ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานโดยใช้สถิติ Pearson's correlation ที่ ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้ป่วยด้วยโรคเบาหวานทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.08$, S.D. =0.61) พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ ของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.97$ S.D. =0.60) เช่นกัน ความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวมทุกด้านกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูง ($r = 0.765$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

คำสำคัญ: ความรอบรู้ด้านสุขภาพ, ผู้ป่วยโรคเบาหวาน

Abstract

This survey research by cross-sectional study aimed to study the level of health literacy and behavior of type 2 diabetes patients and to study the relationship between health literacy and behavior of type 2 diabetes patients in Mueang District, Nakhon Phanom Province. The sample group consisted of 365 people. The data collection was a 3-part questionnaire: 1) personal information, 2) health literacy about diabetes, and 3) self-care behavior of diabetes patients. The data were analyzed using descriptive statistics, mean, percentage, and standard deviation. The relationship between health literacy and self-care behavior of diabetes patients was analyzed using Pearson's correlation at a significance level of 0.05.

The results of the research found that health literacy of diabetes patients in all 6 dimensions was at a high level ($\bar{X} = 4.08$, S.D. =0.61) Health care behavior of diabetes patients was also at a high level ($\bar{X} = 3.97$ S.D. =0.60) Overall health literacy in all dimensions and self-care behavior of diabetes patients There was a high positive correlation coefficient ($r = 0.765$) with statistical significance ($p\text{-value} < 0.05$).

Keywords: health literacy, diabetes patients

¹ นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลนครพนม

บทนำ

โรคเบาหวานเป็นโรคไม่ติดต่อ ที่พบได้ในประชากรทุกประเทศทั่วโลก ก่อให้เกิดปัญหาเรื้อรังทางสุขภาพ เพราะไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ โรคเบาหวานสามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ สาเหตุของโรคเบาหวานเกิดจากพฤติกรรม รวมถึงการดำรงชีวิตของคนที่อยู่ดีกินดีเกินไป ขาดการออกกำลังกาย โรคอ้วน เป็นต้น ปัจจุบันโรคเบาหวานเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญโรคหนึ่งของทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งเป็นโรคเบาหวานชนิดที่ 2 เป็นโรคเบาหวานที่พบมากที่สุด คิดเป็นประมาณร้อยละ 90-95 ของผู้ป่วยโรคเบาหวานทั้งหมด¹

สถานการณ์ปัจจุบันโรคเบาหวานเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของทุกประเทศทั่วโลก สหพันธ์โรคเบาหวานนานาชาติรายงานว่า ในปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนผู้ป่วยโรคเบาหวานทั่วโลก 425 ล้านคนและเพิ่มขึ้นเป็น 463 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2562 และคาดว่าจะในปี พ.ศ. 2588 จำนวนผู้ป่วยโรคเบาหวานทั่วโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 700 ล้านคน องค์การอนามัยโลกระบุว่า จะมีผู้เสียชีวิตจากภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวานเป็น 3.2 ล้านคน ซึ่งคิดเป็น 6 คน ในทุก 1 นาที และพบผู้ป่วยเบาหวานที่มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป² สำหรับในประเทศไทย พบว่า ในปี พ.ศ. 2559-2561 มีผู้ป่วยเบาหวาน จำนวน 840,489 , 876, 970 และ 941,226 คน ตามลำดับ³ ผู้ป่วยโรคเบาหวาน ที่คุมระดับน้ำตาลไม่ได้เป็นผล ทำให้เกิดโรคแทรกซ้อนตามมาหลายอย่าง อาทิเช่น โรคแทรกซ้อนทางตาทำให้ผู้ป่วยสูญเสียการมองเห็น โรคแทรกซ้อนทางไตทำให้ไตเสื่อม โรคแทรกซ้อนทางเท้าซึ่งมีความผิดปกติทางระบบเส้นประสาท เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดโรคกล้ามเนื้อหัวใจและหลอดเลือด และโรคอัมพฤกษ์ อัมพาต ได้อีกด้วย⁴ สาเหตุของการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้นั้นเกิดจากผู้ป่วยยังไม่เข้าใจ หรือมีความรู้ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเบาหวาน ร่วมกับการ ปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมกับโรคเช่น การรับประทานอาหาร

การออกกำลังกายการรับประทานยา และการจัดการความเครียด เป็นต้น ซึ่งสาเหตุเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของความรู้ทางด้านสุขภาพ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health literacy) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับศักยภาพของบุคคล บุคคลที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ จะมีความสามารถในการดูแลและรักษาสุขภาพของตนเองได้อย่างเข้มแข็ง ไม่ถูกหลอกหรือมีพฤติกรรมที่ผิดที่ส่งผลต่อสุขภาพของตนเอง⁵ องค์การอนามัยโลกกล่าวว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพ เป็นลักษณะของบุคคล และต้องใช้ทักษะทางสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจ ใช้ข้อมูลและการใช้บริการเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับสุขภาพ (WHO. 2016) ปัจจุบันปัญหาสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์ของประชาชนไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นขณะที่หน่วยงานต่าง ๆ พยายามให้ข้อมูลและพัฒนามาตรการต่าง ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่จะทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูล เข้าใจข้อมูล นำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจเลือกใช้บริการและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจนทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง มีงานวิจัยหลายชิ้น พบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดูแลตนเอง และยังพบว่า ดังนั้น ความรอบรู้ด้านสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวานจึงเป็นตัวแปรสำคัญต่อพฤติกรรมการดูแลตนเอง ที่เหมาะสม

สถานการณ์โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง จังหวัดนครพนม⁶ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2566 พบอัตราป่วยรายใหม่ของโรคเบาหวานต่อแสนประชากรเท่ากับ 501.11 , 470.41 และ 545.04 จากสถานการณ์โรคเบาหวานอำเภอเมืองจังหวัดนครพนมพบว่าปี 2566 มีผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 8,456 ราย อัตราป่วยต่อแสนประชากรเท่ากับ 5,866.15 ผู้วิจัยจึงมีความการศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพและจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ

เพิ่มพูนทักษะทางปัญญา และสังคมให้กับประชาชน กลุ่มเสี่ยงและเป็นแนวทาง ในการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมสุขภาพ เพื่อลดภาวะแทรกซ้อนและใช้ในการ วางแผนดูแลผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิด ที่ 2 ในเขต อำเภอเมืองจังหวัดนครพนม

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ความรอบรู้ด้าน สุขภาพและพฤติกรรมของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิด ที่ 2 ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครพนม

สมมติฐานการวิจัย

ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมของ ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในเขตอำเภอเมืองจังหวัด นครพนม มีความสัมพันธ์กัน

วิธีการวิจัย

รูปแบบวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (Survey research by Cross-sectional study) ดำเนินเก็บรวบรวมข้อมูลในผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ระยะเวลาใน การดำเนินการวิจัย เมษายน 2567– มิถุนายน 2567

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ใน อาศัยเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำนวน 8,456 คน

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 365 คน

คำนวณโดยใช้สูตรของ เครซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. ⁷

$$\text{สูตร } n = \frac{\chi^2 NP(1-P)}{e^2(N-1) + \chi^2 P(1-P)}$$

เครื่องมือในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถาม ที่ คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการทบทวนวรรณกรรม ที่ เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อ เดือน และโรคประจำตัว

ส่วนที่ 2 ความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับ โรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความรอบรู้ ทางด้านสุขภาพของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ประกอบด้วยสมรรถนะ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการ เข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ จำนวน 5 ข้อ 2) ด้าน ความรู้และความเข้าใจทางสุขภาพ จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านทักษะการสื่อสาร จำนวน จำนวน 5 ข้อ 4) ด้าน การจัดการตนเอง จำนวน 5 ข้อ 5) ด้านทักษะการ ตัดสินใจ จำนวน 5 ข้อ 6) ด้านการรู้เท่าทันสื่อและ สารสนเทศ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเอง ผู้ป่วยโรคเบาหวาน ประกอบด้วยคำถาม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริโภค จำนวน 15 ข้อ 1) ด้านการออกกำลังกาย จำนวน 5 ข้อ และ 3) ด้านการใช้ยาจำนวน 5 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การตรวจสอบ ความเชื่อมั่น (Reliability) ทำการวิเคราะห์ค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้ ทำการวิเคราะห์ค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' alpha coefficient) ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรม การดูแลสุขภาพของตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ได้ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 และ 0.73 ตามลำดับ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.74

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

นำแบบสอบถามที่รวบรวม มาตรวจสอบความ ครบถ้วนของข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพ

สถานภาพสมรส รายได้ โรคประจำตัวสูง โดยใช้สถิติจำนวน และร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด

2. วิเคราะห์ ความสัมพันธ์ความรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ ของตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานโดยใช้สถิติ Pearson's correlation กำหนดระดับนัยสำคัญ α ที่ 0.05 (p-value < 0.05)

จริยธรรมการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครพนม เลขที่ REC 038 /67 ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2567

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปพบว่า กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 63.11 เพศชาย ร้อยละ 35.89 อายุ พบว่ากลุ่มอายุ 41-50 ปี มีมากที่สุดร้อยละ 38.90 รองลงมา 51-60 ปี ร้อยละ 32.33 มีอายุเฉลี่ย 49 ปี ($\bar{X}$ = 49, SD = 9.60, Max = 80, Min = 29) ระดับการศึกษาพบว่า จบระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 46.03 รองลงมาคือระดับมัธยมต้นร้อยละ 22.19 ในส่วนของรายได้พบว่า รายได้น้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 62.02 รองลงมา 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 39.18 ด้านโรคประจำตัวอื่นนอกจากโรคเบาหวานไม่มีโรคประจำตัวอื่น ร้อยละ 60.00

ความรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคเบาหวาน ด้านคะแนนเฉลี่ยความรู้ด้านสุขภาพของผู้ป่วยด้วยโรคเบาหวานทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 4.08,

S.D. = 0.61) และมีผลคะแนน รายด้าน มีดังนี้ 1 ความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.54) 2, การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.61) 3. ทักษะการสื่อสาร ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = 0.67) 4. ทักษะการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.69) 5. การจัดการตนเอง ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = 0.70) 6. การรู้เท่าทันสื่อ ($\bar{X}$ = 3.96, S.D. = 0.90) โดยค่าเฉลี่ย ความรอบรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างทุกข้ออยู่ในระดับสูง

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเองผู้ป่วยโรคเบาหวาน กลุ่มตัวอย่างพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวานในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 3.97 S.D. = 0.60) และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงทุกข้อ โดยเรียงตามคะแนนเฉลี่ยดังนี้ ด้านการออกกำลังกาย ($\bar{X}$ = 4.02 S.D. = 0.77) ด้านการใช้น้ำ ($\bar{X}$ = 3.96 S.D. = 0.66) และด้านการบริโภค ($\bar{X}$ = 3.95 ,S.D. = 0.61)

การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวาน กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน จากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation) ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพโดยรวมทุกด้านกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูง (r = 0.765) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.05) และความรู้ด้านสุขภาพรายด้านกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.05) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวาน พฤติกรรม
การดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
1 ด้านการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ	0.491*
2, ด้านความรู้และความเข้าใจทางสุขภาพ	0.571*
3, ด้านทักษะการสื่อสาร	0.556*
4, ด้านการจัดการตนเอง	0.557*
5, ด้านทักษะการตัดสินใจ	0.645*
6, ด้านการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	0.676*
ภาพรวม	0.765*

* (p-value < 0.05)

สรุปและอภิปรายผล

ความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม อภิปรายผลการ ศึกษาสามารถ อภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ การวิจัย ได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับของความรู้ ด้าน สุขภาพ และพฤติกรรมของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในเขต อำเภอเมืองจังหวัดนครพนม จากผลการศึกษาพบว่า

ความรู้ด้านสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง เมื่อและเมื่อ พิจารณารายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับสูงเช่นกันโดย พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษารั้งนี้ส่วนใหญ่มีอายุ อยู่ในช่วง 41-50 ปี มีมากที่สุดร้อยละ 38.90 ซึ่ง แตกต่างจากการศึกษาของ จตุพร แต่งเมือง และเบญจามุกตพันธุ์⁸ ได้ทำการศึกษาระดับของความฉลาดทาง สุขภาพ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาด ทางสุขภาพกับการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิด ที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความฉลาด ทางสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 53.7 และแตกต่างจากผล การศึกษาของ วรรณรัตน์ รัตนวรารักษ์ และวิทยา จันทร หา⁹ ที่พบว่า ผู้ป่วยเบาหวานชนิด ที่ 2 ส่วนใหญ่มีความ ฉลาดด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมของ ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2

พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง เมื่อและเมื่อ พิจารณารายด้านทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับสูงสอดคล้องต่าง กับการศึกษาของ เอกชัย ชัยยาทา¹⁰ ที่พบว่าพฤติกรรม สุขภาพโดยรวมอยู่ ในระดับปานกลาง

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ความรู้ ด้าน สุขภาพและพฤติกรรมของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิด ที่ 2 ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครพนม จากผลการศึกษา พบว่าความรู้ด้านสุขภาพโดยรวม ทุกด้านกับ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง ของผู้ป่วย โรคเบาหวาน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงบวก ระดับสูง (r = 0.765) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.05) และความรู้ด้านสุขภาพรายด้านกับ พฤติกรรม การดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วย โรคเบาหวาน อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ (p-value < 0.05) ในทุกด้านสอดคล้องกับ จากผลการศึกษาของ เนตรนภา กาบมณี สิริลักษณ์ อยู่ เจริญ และฐิติวรรณ โยธาทัย¹¹ ที่พบว่าองค์ประกอบ ของความรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์แปรผันตาม พฤติกรรมการดูแล สุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2ทางสุขภาพ และการตัดสินใจเลือกปฏิบัติ อธิบายได้ ว่าผู้ป่วยเบาหวานที่มีความรู้ ด้านสุขภาพจะมี พฤติกรรมการดูแลสุขภาพที่ดีขึ้น เพราะบุคคลที่มี

ความรู้ด้านสุขภาพจะสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สามารถเข้ารับบริการด้านสุขภาพ และมีการตัดสินใจเลือกปฏิบัติพฤติกรรม ในการดูแลตนเองที่เหมาะสมมีรายงานวิจัย ที่สนับสนุนว่าบุคคลที่มีความรู้ด้านสุขภาพเพียงพอจะมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมและมีผลลัพธ์ทางสุขภาพที่ดีกว่าบุคคลที่มีความรู้ด้านสุขภาพ ความรู้ด้านสุขภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ ที่จะทำให้ผู้ป่วยเบาหวานสามารถควบคุมระดับน้ำตาลได้ ดังนั้นการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการที่ส่งเสริมให้ผู้ป่วยเบาหวานมีความรู้ ทักษะที่ดี และมีทักษะในการดูแลตนเอง เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งนี้

1. บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรวางแผนประเมินติดตามด้านความรู้และพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ป่วยโรคเบาหวานและญาติมีความรู้ และทักษะ ที่เหมาะสม และข้อมูล

ข่าวสารด้านอื่นเกี่ยวกับโรคเบาหวานสำหรับการดูแลตนเองและผู้อื่นได้

2. สนับสนุนให้ครอบครัว และภาคีเครือข่าย อื่นๆ ในการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยในชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานในชุมชน ของตนเองและช่วยเป็นแรงสนับสนุนทางสังคม ที่คอย กระตุ้นให้คำปรึกษา และแนะนำให้ผู้ป่วยโรคเบาหวานมีพฤติกรรมการดูแลตนเองอย่างต่อเนื่องและ เหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเสริมสร้างความรู้ด้านสุขภาพในผู้ป่วยเบาหวาน โดยให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม

2. ควรศึกษารูปแบบการดำเนินงานเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและควรมีการสังเกตการณ์ปฏิบัติตนในการดูแลตนเองร่วมด้วย เพื่อที่จะได้ทราบความยั่งยืนในการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน

เอกสารอ้างอิง

1. American Diabetes Association. Standards of Medical Care in Diabetes-2019. Retrieved January, 20 2024, from <https://care.diabetesjournals.org/content/diacare>
2. International Diabetes Federation.(2019). Diabetes Atlas. Retrieved January, 10 2024, from <https://www.diabetesatlas.org/>
3. กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2562). รายงานประจำปี 2562 สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. สืบค้น 22 ธันวาคม 2566, จาก <http://www.thaincd.com/2016/mediadetail.php?id=13800&tid=&gid=1-015-005>
4. ธนาลักษณ์ สุขประสาน.ความสัมพันธ์ระหว่าง การรู้เท่าทันข้อมูลสุขภาพกับการควบคุมระดับน้ำตาล ในเลือด ของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2559.
5. ขวัญเมือง แก้วดำเกิง.ความรู้ด้านสุขภาพ เข้าถึง เข้าใจ และการนำไปใช้. กรุงเทพฯ:อมรินทร์. 2561.
6. เอกสารประกอบการตรวจราชการและนิเทศงานกรณีปกติ จังหวัดนครพนม รอบที่ 1 ปี 2567.
7. Krejcie, R. V. and Morgan, D.W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities," Educational and Psychological Measurement. 30 (3) : 608 - 610.
8. จตุพร แต่งเมือง, และเบญจา มุกตพันธุ์. . ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสุขภาพและการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2. วารสารสุขศึกษา, 41(1), 2561 103-113
9. วรณรัตน์ รัตนวรงค์ และวิทยา จันทร์ทา. ความฉลาดทางสุขภาพด้านพฤติกรรมการดูแลตนเองกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 จังหวัดชัยนาท. ว. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา 2561:24(2):34-50.

10. เอกชัย ชัยยาหา. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการรับประทานยาและการมาตรวจตามนัดของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ในจังหวัดลำพูน [วิทยานิพนธ์]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2560
11. เนตรนภา กาบมณี สิริลักษณ์ อู่ยเจริญ และฐิติวรรณ โยธาทัย ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ตำบลโนนสูง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี วารสาร โรงพยาบาลสกลนคร ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2564 23- 33